МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кафедра теорії та історії держави і права

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

з навчальної дисципліни «Історія держави і права України»
спеціальність 081 Право
для здобувачів вищої освіти 1 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності,
що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Дніпро – 2016

Завдання для самостійної підготовки з навчальної дисципліни «Історія держави і права» для здобувачів вищої освіти 1 курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності, спеціальності 081 Право / Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2016. – 27 с.

РОЗРОБНИК:

Талдикін О.В., доцент кафедри теорії та історії держави і права, к.ю.н., доцент

Розглянуто на засіданні кафедри теорії та історії держави і права
протокол від 29.07.2016, №23

Завідувач кафедри теорії та історії держави і права

_____ А.М. Кучук

«_____»_____ 20___ року

© Талдикін О.В, 2016 рік
©ДДУВС, 2016 рік

1. Загальні положення

Самостійна та індивідуальна робота є основною формою оволодіння навчальним матеріалом для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.

Самостійна та індивідуальна робота здобувачів вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни: підручник, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача тощо.

Методичні матеріали передбачають можливість проведення самоконтролю з боку здобувачів вищої освіти. Для самостійної роботи здобувачам вищої освіти також рекомендується відповідна наукова та фахова література.

Навчальний матеріал, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти в процесі самостійної та індивідуальної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

2. Завдання для самостійної роботи

ТЕМА 1. Історія держави і права України як наука та як навчальна дисципліна

Опрацювати наступні питання (за вибором можна законспектувати відповідний навчальний матеріал, скласти термінологічний словник, підготувати презентацію та ін.):

1. Методологія науки «Історія держави і права України».
2. Досягнення вітчизняних істориків права.
3. Дискусійні питання та актуальні проблеми сучасної історико-правової науки в Україні.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на особливості місце історії держави і права України в системі юридичних наук. Необхідно чітко усвідомити, дуалізм предмету історії держави і права України.

Важливо також з’ясувати методологію історії держави і права України.

Рекомендована література до Теми 1: 3.6, 3.14., 4.1., 4.2.

ТЕМА 2. Давні держави Північного Причорномор’я та Приазов’я

Опрацювати наступні питання (за вибором можна законспектувати відповідний навчальний матеріал, скласти термінологічний словник, підготувати презентацію та ін.):

1. Правовий статус жінки в містах-державах Північного Причорномор'я.
2. Реалізація принципів демократії у державно-правовому та суспільному житті античних полісів.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на наявність двох домінуючих форм державного правління: античної республіки і монархії.

Важливо також з'ясувати специфіку античного народовладдя, а також правовий статус негромадян.

Рекомендована література до Теми 2: 4.13., 4.36.1.,6.1.

ТЕМА 3. Держава та право України князівського періоду (IX – XIV ст.)

Опрацювати наступні питання (за вибором можна законспектувати відповідний навчальний матеріал, скласти термінологічний словник, підготувати презентацію та ін.):

1. Аналіз процесу виникнення державності у східних слов'ян.
2. Місце церковного права у правовій системі Русі.
4. Система права Галицько –Волинського князівства.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на наявність різних теорій виникнення державності у східних слов'ян. Необхідно зрозуміти місце нового християнського віросповідання в державотворчих процесах того часу.

Необхідно ознайомитись з основними джерелами права Галицько Волинського князівства.

Рекомендована література до Теми 3: 3.2., 4.1., 4.8., 4.25., 4.31., 4.33., 4.4.5., 4.47.

ТЕМА 4. Держава і право українських земель в литовсько-польський період (XIV – XVII ст.)

Опрацювати наступні питання (за вибором можна законспектувати відповідний навчальний матеріал, скласти термінологічний словник, підготувати презентацію та ін.):

1. Адміністративно-територіальне оформлення українських земель у складі Литви і Польщі.

2. Компетенція Великого князя (господара) литовського.

3. Компетенція Панів-Ради у Великому князівстві литовському.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на Адміністративно-територіальне оформлення українських земель у складі Литви і Польщі. Необхідно зрозуміти владну компетенцію Великого князя (господара) литовського.

Необхідно ознайомитись системою державних органів Речи Посполитої.

Рекомендована література до Теми 4: 2.1., 2.2., 3.3., 3.14., 4.7., 4.50.

ТЕМА 5. Держава і право України козацько-гетьманської доби (XVII – XVIII ст.)

Опрацювати наступні питання (за вибором можна законспектувати відповідний навчальний матеріал, скласти термінологічний словник, підготувати презентацію та ін.):

1. Роль козацтва у відродженні української державності.

2. Національно-визвольна війна ХУІІ ст.: уроки державотворення.

3. Правовідносини власності на землю в Україні у другій половині ХУІІ – ХУІІІ ст.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на роль козацтва у відродженні української державності.

Необхідно опрацювати основні етапи Національно-визвольної війни ХУІІ ст. та її уроки державотворення.

Рекомендована література до Теми 5: 2.1., 2.2., 3.1., 3.5., 3.14., 4.2., 4.6., 4.8., 4.10., 4.16., 4.20., 4.24.

ТЕМА 6. Держава і право українських земель у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.)

Опрацювати наступні питання (за вибором можна законспектувати відповідний навчальний матеріал, скласти термінологічний словник, підготувати презентацію та ін.):

1. Ліквідація автономності земель України.

2. Правовідносини власності на землю в українських губерніях за аграрною реформою 1861 року.

3. Органи місцевого самоврядування в українських губерніях Російської імперії.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на ліквідацію автономності земель України. Необхідно зрозуміти важливість наслідків реформи 1861 року.

Необхідно опрацювати інформацію що до системи органів місцевого самоврядування в українських губерніях Російської імперії.

Рекомендована література до Теми 6: 1.3.1., 2.1., 2.2., 3.14., 4.5., 4.14., 4.27.-4.28.1., 4.36., 5.7., 5.8., 6.1.

ТЕМА 7. Революція та спроби відновлення української державності (1917-1920 рр.)

Опрацювати наступні питання (за вибором можна законспектувати відповідний навчальний матеріал, скласти термінологічний словник, підготувати презентацію та ін.):

1. Механізм утворення, склад, функціонування Центральної Ради.
2. Центральні та місцеві органи влади ЗУНР.
3. Злука УНР та ЗУНР.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на механізм утворення, склад, функціонування Центральної Ради. Необхідно зрозуміти важливість акту злуки УНР та ЗУНР. Необхідно опрацювати систему центральних та місцевих органів влади ЗУНР.

Рекомендована література до Теми 7: 3.14., 4.22., 4.42., 4.43., 4.44., 4.50., 5.15., 5.18.

ТЕМА 8. Держава і право УСРР та українські землі в роки Другої світової війни

Опрацювати наступні питання (за вибором можна законспектувати відповідний навчальний матеріал, скласти термінологічний словник, підготувати презентацію та ін.):

1. Порушення законодавства під час проведення колективізації.
2. Еволюція поглядів більшовиків на завдання правосуддя, охорони правопорядку і боротьби з контрреволюцією. Ідеологічне обґрунтування «червоного терору» (1917-1920 рр.), «революційної законності» (поч. і серед. 20-х рр.) та «загострення класової боротьби» (кінець 20-х рр.).

3. Державно-правовий статус українських земель у складі другої Речі Посполитої, Чехословаччини, Румунії.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на ідеологічне обґрунтування «червоного терору» (1917-1920 рр.), «революційної законності» (поч. і серед. 20-х рр.) та «загострення класової боротьби» (кінець 20-х рр.). Необхідно зрозуміти важливість наслідків політики колективізаці. Необхідно опрацювати державно-правовий статус українських земель у складі другої Речі Посполитої, Чехословаччини, Румунії.

Рекомендована література до Теми 8: 3.14., 4.4., 4.26., 4.37., 4.50., 6.1.

ТЕМА 9. Держава і право УРСР у 1945 - 1991 рр.

Опрацювати наступні питання (за вибором можна законспектувати відповідний навчальний матеріал, скласти термінологічний словник, підготувати презентацію та ін.):

1. Основні права та свободи громадян УРСР: нормативне закріплення та механізм реалізації.
2. Адміністративно-територіальний устрій УРСР.
3. Правове врегулювання використання української мови в УРСР.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на нормативне закріплення та механізм реалізації основних прав та свобод громадян УРСР.

Необхідно зрозуміти важливість наслідків трансформації адміністративно-територіального устрою УРСР. Необхідно з’ясувати рівень використання української мови в УРСР.

Рекомендована література до Теми 9: 3.14, 3.15., 4.15., 4.17., 4.32., 4.38., 5.38.

ТЕМА 10. Розбудова Української держави на сучасному етапі

Опрацювати наступні питання (за вибором можна законспектувати відповідний навчальний матеріал, скласти термінологічний словник, підготувати презентацію та ін.):

1. Аналіз стану України 1991року у контексті можливостей розгортання ефективного державотворчого процесу.
2. Державне будівництво в Україні у перші роки незалежності.

3. Основні проблеми розбудови української державності на сучасному етапі.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ДАНОЇ ТЕМИ

Під час вивчення положень цієї теми особливу увагу слід звернути на можливості розгортання ефективного державотворчого процесу в 1991 р. Необхідно зрозуміти важливість державного будівництва в Україні у перші роки незалежності.

Необхідно окреслити основні проблеми розбудови української державності на сучасному етапі.

Рекомендована література до Теми 10: 1.1., 1.3.3., 1.3.4.

3. Індивідуальні завдання

ТЕМА 1. Історія держави і права України як наука та як навчальна дисципліна

Письмове опрацювання статті (складання конспекту, формулювання питань до тексту статті) з будь-якої проблематики історії держави і права України, надрукованої у періодичних наукових виданнях «Право України», «Вісник Академії правових наук України», «Вісник Львівського університету. Серія юридична», «Держава і право. Збірник наукових праць», «Часопис Київського університету права» за 2009-2012 роки (надається викладачу на перевірку на окремому аркуші разом із ксерокопією опрацьованої статті; обов'язково вказати усі вихідні данні статті) або письмове опрацювання (відповіді на питання, виконання завдання) однієї із наукових статей, які розміщено у Практикумі за рубрикою «Для виконання самостійної роботи» з кожної із тем курсу – **забороняється опрацювання однієї статті декількома курсантами.**

Реферативне повідомлення:

1. Проблеми періодизації курсу "Історія держави і права України".
2. Визначні історики українського права.

ТЕМА 2. Давні держави Північного Причорномор'я та Приазов'я 1.

Письмове опрацювання статті (складання конспекту, формулювання питань до тексту статті) з будь-якої проблематики історії держави і права України, надрукованої у періодичних наукових виданнях «Право України», «Вісник Академії правових наук України», «Вісник Львівського університету. Серія юридична», «Держава і право. Збірник наукових праць», «Часопис Київського університету права» за 2009-2012 роки (надається викладачу на

перевірку на окремому аркуші разом із ксерокопією опрацьованої статті; обов'язково вказати усі вихідні данні статті) або письмове опрацювання (відповіді на питання, виконання завдання) однієї із наукових статей, які розміщено у Практикумі за рубрикою «Для виконання самостійної роботи» з кожної із тем курсу – **забороняється опрацювання однієї статті декількома курсантами.**

Реферативне повідомлення:

1. Традиції римського права в античних полісах Північного Причорномор'я.
2. Державні надбання кіммерійців.
3. Досвід державного будівництва сарматів і таврів.

ТЕМА 3. Держава та право України князівського періоду (IX – XIV ст.)

Письмове опрацювання статті (складання конспекту, формулювання питань до тексту статті) з будь-якої проблематики історії держави і права України, надрукованої у періодичних наукових виданнях «Право України», «Вісник Академії правових наук України», «Вісник Львівського університету. Серія юридична», «Держава і право. Збірник наукових праць», «Часопис Київського університету права» за 2009-2012 роки (надається викладачу на перевірку на окремому аркуші разом із ксерокопією опрацьованої статті; обов'язково вказати усі вихідні данні статті) або письмове опрацювання (відповіді на питання, виконання завдання) однієї із наукових статей, які розміщено у Практикумі за рубрикою «Для виконання самостійної роботи» з кожної із тем курсу – **забороняється опрацювання однієї статті декількома курсантами.**

Реферативне повідомлення:

1. Формування податкової системи Русі.
2. Князь Данило Галицький.
3. Міжнародне право часів Русі.

ТЕМА 4. Держава і право українських земель в литовсько-польський період (XIV – XVII ст.)

Письмове опрацювання статті (складання конспекту, формулювання питань до тексту статті) з будь-якої проблематики історії держави і права України, надрукованої у періодичних наукових виданнях «Право України», «Вісник Академії правових наук України», «Вісник Львівського університету. Серія юридична», «Держава і право. Збірник наукових праць», «Часопис Київського університету права» за 2009-2012 роки (надається викладачу на перевірку на окремому аркуші разом із ксерокопією опрацьованої статті;

обов'язково вказати усі вихідні данні статті) або письмове опрацювання (відповіді на питання, виконання завдання) однієї із наукових статей, які розміщено у Практикумі за рубрикою «Для виконання самостійної роботи» з кожної із тем курсу – **забороняється опрацювання однієї статті декількома курсантами.**

Реферативне повідомлення:
1. «Устава на волоки»- кодекс земельного права XVI ст.
2. «Судебник» Казимира Ягайловича.

ТЕМА 5. Держава і право України козацько-гетьманської доби (XVII – XVIII ст.)

Письмове опрацювання статті (складання конспекту, формулювання питань до тексту статті) з будь-якої проблематики історії держави і права України, надрукованої у періодичних наукових виданнях «Право України», «Вісник Академії правових наук України», «Вісник Львівського університету. Серія юридична», «Держава і право. Збірник наукових праць», «Часопис Київського університету права» за 2009-2012 роки (надається викладачу на перевірку на окремому аркуші разом із ксерокопією опрацьованої статті; обов'язково вказати усі вихідні данні статті) або письмове опрацювання (відповіді на питання, виконання завдання) однієї із наукових статей, які розміщено у Практикумі за рубрикою «Для виконання самостійної роботи» з кожної із тем курсу – **забороняється опрацювання однієї статті декількома курсантами.**

Реферативне повідомлення:
1. Козацька еліта.
2. Міжнародні стосунки періоду Національно-визвольної війни.
3. Формування української державницької ідеї протягом XVII ст.
4. Зборівський та Білоцерківський договори у контексті державотворення.
5. Гадяцький трактат І.Виговського та Конституція Пилипа Орлика.

ТЕМА 6. Держава і право українських земель у складі Російської та Австрійської імперій (кінець XVIII – початок XX ст.)

Письмове опрацювання статті (складання конспекту, формулювання питань до тексту статті) з будь-якої проблематики історії держави і права України, надрукованої у періодичних наукових виданнях «Право України», «Вісник Академії правових наук України», «Вісник Львівського університету. Серія юридична», «Держава і право. Збірник наукових праць», «Часопис Київського університету права» за 2009-2012 роки (надається викладачу на перевірку на окремому аркуші разом із ксерокопією опрацьованої статті; обов'язково вказати усі вихідні данні статті) або письмове опрацювання

(відповіді на питання, виконання завдання) однієї із наукових статей, які розміщено у Практикумі за рубрикою «Для виконання самостійної роботи» з кожної із тем курсу – **забороняється опрацювання однієї статті декількома курсантами.**

Реферативне повідомлення:

1. Суд присяжних в Росії у контексті світового досвіду.
2. Столипінська аграрна реформа в Україні.
3. Державотворчі проблеми у працях діячів української науки та культури кінця XVIII – першої половини XIX століття.

ТЕМА 7. Революція та спроби відновлення української державності (1917-1920 рр.)

Письмове опрацювання статті (складання конспекту, формулювання питань до тексту статті) з будь-якої проблематики історії держави і права України, надрукованої у періодичних наукових виданнях «Право України», «Вісник Академії правових наук України», «Вісник Львівського університету. Серія юридична», «Держава і право. Збірник наукових праць», «Часопис Київського університету права» за 2009-2012 роки (надається викладачу на перевірку на окремому аркуші разом із ксерокопією опрацьованої статті; обов'язково вказати усі вихідні данні статті) або письмове опрацювання (відповіді на питання, виконання завдання) однієї із наукових статей, які розміщено у Практикумі за рубрикою «Для виконання самостійної роботи» з кожної із тем курсу – **забороняється опрацювання однієї статті декількома курсантами.**

Реферативне повідомлення:

1. Український мислитель В. Липинський про місце еліти у процесі державотворення.
2. Зовнішньополітична діяльність українських урядів у період визвольних змагань 1917-1920 років.
3. Грошова реформа.
4. Право на територіях зайнятих Білою армією.

ТЕМА 8. Держава і право УСРР та українські землі в роки Другої світової війни

Письмове опрацювання статті (складання конспекту, формулювання питань до тексту статті) з будь-якої проблематики історії держави і права України, надрукованої у періодичних наукових виданнях «Право України», «Вісник Академії правових наук України», «Вісник Львівського університету. Серія юридична», «Держава і право. Збірник наукових праць», «Часопис Київського університету права» за 2009-2012 роки (надається викладачу на

перевірку на окремому аркуші разом із ксерокопією опрацьованої статті; обов'язково вказати усі вихідні данні статті) або письмове опрацювання (відповіді на питання, виконання завдання) однієї із наукових статей, які розміщено у Практикумі за рубрикою «Для виконання самостійної роботи» з кожної із тем курсу – **забороняється опрацювання однієї статті декількома курсантами.**

Реферативне повідомлення:

1. Радянські судові і правоохоронні органи, створення органів ЧК на Україні.
2. Особливості державного ладу і права Донецько-криворізької радянської республіки.
3. Особливості державного ладу і права Галицької соціалістичної радянської республіки.
4. Особливості державного ладу і права Одеської радянської республіки, Кримської радянської республіки та інших аналогічних державних утворень радянського типу на території України.
5. Український проект Союзного договору (травень 1922 року).
6. Державно-правові ідеї у проектах діячів ОУН-УПА.
7. Правовий аналіз рядянсько-німецького пакту 23.08.1939 року.

ТЕМА 9. Держава і право УРСР у 1945 - 1991 рр.

Письмове опрацювання статті (складання конспекту, формулювання питань до тексту статті) з будь-якої проблематики історії держави і права України, надрукованої у періодичних наукових виданнях «Право України», «Вісник Академії правових наук України», «Вісник Львівського університету. Серія юридична», «Держава і право. Збірник наукових праць», «Часопис Київського університету права» за 2009-2012 роки (надається викладачу на перевірку на окремому аркуші разом із ксерокопією опрацьованої статті; обов'язково вказати усі вихідні данні статті) або письмове опрацювання (відповіді на питання, виконання завдання) однієї із наукових статей, які розміщено у Практикумі за рубрикою «Для виконання самостійної роботи» з кожної із тем курсу – **забороняється опрацювання однієї статті декількома курсантами.**

Реферативне повідомлення:

1. Еволюція українських державно-правових інститутів в еміграції.
2. Сталінізм в Україні повоєнного часу. Правові аспекти.
3. Хрущовська «відлига» та її наслідки для України у законодавстві.
4. Епоха «застою» в Україні та її вплив на розвиток держави і права.

ТЕМА 10. Розбудова Української держави на сучасному етапі

Письмове опрацювання статті (складання конспекту, формулювання питань до тексту статті) з будь-якої проблематики історії держави і права України, надрукованої у періодичних наукових виданнях «Право України», «Вісник Академії правових наук України», «Вісник Львівського університету. Серія юридична», «Держава і право. Збірник наукових праць», «Часопис Київського університету права» за 2009-2012 роки (надається викладачу на перевірку на окремому аркуші разом із ксерокопією опрацьованої статті; обов'язково вказати усі вихідні данні статті) або письмове опрацювання (відповіді на питання, виконання завдання) однієї із наукових статей, які розміщено у Практикумі за рубрикою «Для виконання самостійної роботи» з кожної із тем курсу – **забороняється опрацювання однієї статті декількома курсантами.**

Реферативне повідомлення:

1.Територіальні проблеми незалежної України: шляхи розв'язання.

2.Виборче законодавство та його застосування у незалежній Україні: сучасність та перспективи.

3.Законодавство сучасної України: характеристика тенденцій розвитку.

4.Правові проблеми міжнародного співробітництва України на сучасному етапі.

5.Державна символіка України.

6.Правове оформлення діяльності судових та правоохоронних органів України.

7.Труднощі практичної реалізації змішаної форми правління в незалежній Україні.

Примітка: *завдання для самостійної та індивідуальної роботи доводяться до відома курсантів на початку вивчення дисципліни.*

4. Критерії оцінювання

4.1. Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Максимум 15 балів	
Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу	до 5 балів
Ведення конспекту що містить навчальний матеріал, передбачений програмою для засвоєння	до 10 балів
Ведення конспекту що містить першоджерела, нормативні акти тощо	до 5 балів
Підготовка презентації з навчальної теми чи з окремого питання	до 5 балів
Участь у конференціях, круглих столах, підготовка наукових доповідей та статей	до 15 балів
Виконання самостійних завдань (за узгодженням з викладачем та відповідно до	до 10 балів

програми курсу)	

4.2. Критерії оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти

Максимум 15 балів	
Підготовка тексту реферату	до 5 балів
Підготовка тексту реферату та доповідь по ньому	до 8 балів
Виконання індивідуальних творчих завдань (за узгодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	до 10 балів
Підготовка есе з тематики питань, передбачених цією програмою для засвоєння в процесі самостійної роботи	до 10 балів

5. Тести для самоперевірки засвоєння матеріалу

1. Батьком-засновником вітчизняної науки «Історія держави і права України» можна вважати:
а) М.Володимирського-Буданова
б) В.Антоновича
в) С.Леп'явко
г) М. Грушевського

2. В античних містах-державах Північного Причорномор'я колегія із найширшою компетенцією мала назву:
а) колегія продиків
б) колегія архонтів
в) колегія есемнетів
г) колегія стратегів

3. Великий князь київський Володимир Великий для укріплення держави провів реформи:
а) земельну,податкову
б) релігійну,адміністративну,судову,військову
в) релігійну
г) податкову, військову

4. Київська держава за формою правління була:
а) ранньофеодальною монархією
б) президентською республікою
в) автократією
г) парламентською республікою

5. Першим спадкоємцем померлої особи за «Руською правдою» визначався:
а) молодший син
б) дружина
в) молодша донька
г) племінник

6. Литовських Статутів було:
а) чотири
б) два
в) три
г) шість

7. На українських землях у литовко-польську добу суди, під юрисдикцію яких підпадали духовенство та інші особи у справах проти віри і церкви, називалися:

а) цехові
б) духовні
в) домініальні
г) міські

8. Перша кодифікована збірка правових норм Київської Русі:
а) «Номоканон»
б) «Руська правда»
в) «Прохірон»
г) «Октоіх»

9. Головним джерелом козацького права був:
а) гетьманське законодавство
б) правовий звичай
в) писаний закон
г) Литовські статути

10. Вітчизняні державознавці кваліфікують форму державно-правових зв'язків між Військом Запорозьким і Московським царством за угодою 1654 року як:
а) протекторат
б) входження до складу Московського царства
в) воз'єднання
г) приєднання

11. Яким старовинним звичаєм на Запорізькій Січі міг врятуватися від смертної кари козак:
а) публічно покаятися
б) звернутися із письмовим проханням до Гетьмана
в) укласти шлюб із дівчиною,що виявила бажання врятувати його
г) піти в монастир

12. Рейхсрат - це:
а) найвищий законодавчий орган Австро-Угорської імперії
б) найвищий виконавчий орган Австро-Угорської імперії
в) найвищий судовий орган Австро-Угорської імперії
г) орган місцевого самоврядування

13. Українську Народну Республіку було проголошено незалежною державою:
а) першим Універсалом
б) другим Універсалом
в) четвертим Універсалом
г) третім Універсалом

14. Перший президент УНР :
а) В.Винниченко
б) П.Скоропадський
в) М.Грушевський
г) С. Єфремов

15. За часів НЕПу Цивільним кодексом 1922 року закріплювалися такі форми власності:
а) державна,кооперативна,приватна
б) комунальна,приватна
в) тільки державна
г) приватна

16. Предметом дисципліни «Історія держави і права України» є:
а) вивчення виникнення,становлення та розвитку інститутів держави і права на українських теренах
б) вивчення процесу політичного розвитку українського народу
в) вивчення розвитку української національної культури

17. Особливістю державного ладу античних міст Північного Причорномор'я було:
а) відсутність виборних органів влади
б) монархічна форма правління
в) наявність розгалуженої система колегій, наділених широкою розпорядчо-виконавчою та судовою владою
г) виборність монарха

18. Античні міста-держави Північного Причорномор'я є результатом:
а) грецької колонізації
б) турецької колонізації
в) польської колонізації
г) болгарської крорнізації

19. Хто з великих київських князів запровадив «погости» - місце збирання та зберігання данини:
а) Олег
б) Ігор
в) Ольга
г) Святослав

20. Правонаступницею Київської Русі була:
а) Володимиро-Суздальське князівство
б) Валахія

в) Галицько-Волинська держава
г) Пінське князівство

21. Найвища міра покарання за «Руською правдою»:
а) смертна кара
б) дика вира
в) потік і пограбування
г) штраф

22. «Руську правду» було укладено за часів великого київського князя:
а) Святослава
б) Ольги
в) Ярослава Мудрого
г) Володимира

23. На думку дослідниці Н.Полонської-Василенко дуалізм Литовських Статутів полягав у :
а) поєднанні норм феодального права із нормами рабовласницького права
б) поєднанні норм, що закріплювали нерівність людей, приниження людської гідності із нормами, які були для того часу прогресивними
в) поєднанні норм,що закріплювали привілеї шляхти та норм,які зберігали привілеї магнатів
г) поєднанні норм феодального права і демократичних свобод

24. У теорії «Великого Кордону» український дослідник С.Леп'явко пояснює:
а) чому виник кордон між Московським царством і Річчю Посполитою
б) чому саме українське козацтво відіграло провідну роль у відновленні національної державності у середині ХУІІ століття
в) чому перестав існувати кордон між християнською та мусульманською цивілізаціями
г) чому виник кордон між Польщею та Україною

25. Козацькому праву були притаманні:
а) усна форма викладення,суворість покарань,становість
б) привалювання норм публічного права,обрядовість
в) обидві відповіді є вірними

26. До компетенції полковника у Гетьманщині входили:
а) тільки військові повноваження
б) військові,адміністративні,судові повноваження
в) законодавчі повноваження
г) конституційні повноваження

27. Займанщина - це:

а) землі, які держава могла забрати в своє користування
б) норми звичаєвого права, які дозволяли на підставі першого займу володіти, користуватися і навіть розпоряджатися землею
в) різновид правової залежності селянина
г) землі, якими користувався феодал

28. Першу українську Конституцію було укладено :

а) В.Винниченко
б) І.Мазепою
в) П.Орликом
г) Б. Хмельницьким

29. У тексті Конституції Австро-Угорської імперії 1867р. інститут контрасигнації було закріплено :

а) ст. 3, де зазначається таке: «Император назначает и сменяет министров, а также назначает, по предложению компетентного министра всех чиновников во всех областях государственной службы, исключая случаев, установленных законом.»
б) ст. 10, де зазначається таке:» Обнародование законов производится от имени Императора, с упоминанием, что они приняты, согласно конституции при содействии ответственного министра, представительными корпусами.»
в) ст.12, де зазначається таке: «Все чиновники государства, в пределах своего ведения, ответственны за соблюдение конституционных законов».
г) усі варіанти є не вірними

30. Генеральний Секретаріат в УНР часів ЦР був органом:

а) законодавчої влади
б) виконавчої влади
в) судової влади
г) тимчасовим надзвичайним органом

6. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Простежте основні етапи розвитку вітчизняної науки «Історія держави і права України».
2. Схарактеризуйте такі теорії виникнення Київської держави як норманська,анти норманська,хазарська.
3. Норми кримінального права за «Руською правдою».
4. Норми спадкового права за «Руською правдою».
5. Норми процесуального права за «Руською правдою».
6. Доведіть позитивний вплив магдебурзького права на розвиток українських міст.
7. Схарактеризуйте статті Першого Литовського Статуту, що закріплюють нерівність людей,принижують їх честь та гідність.
8. Схарактеризуйте статті Першого Литовського Статуту, які містять гуманні для того часу принципи рівності перед законом,закріплюють поважне місце жінки у сім'ї.
9. Судова система на українських землях після реформи 1566 року.
10. Надайте характеристику основним рисам козацького права.
11. Характеристика основних заходів судової реформи гетьмана К.Розумовського у середині ХУІІІ ст.
12. Характеристика форми державно-правового зв'язку між Військом Запорозьким та Московським царством після укладання Березневих статей 1654 року.
13. Характеристика норм сімейного права за Зводом законів 1743 року «Права,за якими судиться малоросійський народ».
14. Характеристика норм процесуального права за Зводом законів 1743 року «Права,за якими судиться малоросійський народ».
15. Схарактеризуйте систему місцевого самоврядування Галичини у складі Австро-Угорської імперії.
16. Надайте характеристику рейхсрату: порядок формування та компетенція.
17. Характеристика прав і свобод особи в Австро-Угорщини за Конституцією 1867 року та їх дотримання на західно – українських землях.
18. Схарактеризуйте повноваження імператора Австро-Угорщини та засоби обмеження його влади.
19. Аналіз врегулювання правовідносин власності в УНР.
20. Характеристика державно-правових аспектів І Універсалу.
21. Характеристика державно-правових аспектів ІІ Універсалу.
22. Характеристика державно-правових аспектів ІІІ Універсалу.
23. Характеристика державно-правових аспектів ІУ Універсалу.
24. Характеристика права власності за Цивільним Кодексом 1922 року.
25. Характеристика українського радянського кримінального права 1920-х – 1930-х років.

26. Характеристика українського радянського кримінально-процесуального права 1930-х років.

27. Аналіз спроб відновлення української національної державності напередодні та в роки Другої Світової війни.

28. Схарактеризуйте чинники та правове оформлення передачі Кримської області із складу РРФСР до складу УРСР 1954 року.

29. Характеристика суперечливих тенденцій кримінального та кримінально-процесуального законодавства УРСР 60-80-х років XX ст.

30. Характеристика провідних засад Цивільного кодексу УРСР 1963 р.

7. Рекомендована література

1. Основна

1. Захарченко П. Історія держави і права України: [підручник]/ П. Захарченко. – К. : Атіка, 2004. – 368 с.

2. Іванов В. М. Історія держави і права України: Підручник. — К. : МАУП, 2007. — 552 с. — Бібліогр. в кінці розд.

3. Історія державності України : експериментальний підручник / За заг. ред. Бандурки О.М., Ярмиша О.Н. – [кол. авторів: В.А. Греченко, О.А.Гавриленко, М.М. Столбуненко. та ін.]. - Х. : ТОВ «Одісей»,2004. – 608 с.

4. Історія держави і права України. Частина 1: Підруч. для юрид. вищих навч. закладів і фак.: У 2 ч. / А.Й.Рогожин, М.М.Страхов, В.Д.Гончаренко та ін.; За ред. акад. Академії правових наук України А.Й.Рогожина. — К.; Ін Юре. — 1996. — 359 с.

5. Історія держави і права України. Частина 2: Підруч. для юрид. вищих навч. закладів і фак.: У 2 ч. / А.Й.Рогожин, М.М.Страхов, В.Д.Гончаренко та ін.; За ред. акад. Академії правових наук України А.Й.Рогожина. — К.; Ін Юре. — 1996. — 430 с.

6. Історія держави і права України: Підручник / А. С. Чайковський (кер. авт. кол.), В. І. Батрименко, Л. О. Зайцев, О. Л. Копиленко та ін.; За ред. А. С. Чайковського. — К: Юрінком Інтер, 2003. — $12 с. - Бібліогр. - 495 с.

7. Кузьминець О., Калиновський В. Історія держави і права України.— 2-е вид. доповнене. — К.: Україна, 2002.— 427 с.

8. Кульчицькии В. С.,Настюк М. Тищик Б. И. Історія держави і права України: — Львів: Світ, 1996. — 289 с.

9. Тацій В. Я. Історія держави і права України У 2-х томах ТОМ І. - 635с.

10. Бойко І.Й. Держава і право Гетьманщини. Навчальний посібник. – Львів, 2000.

11. Боярська З. І. - Історія держави і права України: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2001. — 280 с.

12. Владимирский – Буданов М.Ф. Обзор истории русского права. – Ростов - на - Дону,1995.

13. Гавриленко О.А. Історія держави і права України: стародавня доба : Навчальний посібник. – Харків: ХНУВС, 2011. – 64с.

14. Гуренко М.М., Калиновський В. С. та ін. Історія держави і права України(в схемах). - К., 1995.

15. Документи з історії національно-визвольного руху в Україні XX ст. - К.: Літопис УПА, 1995.

16. Єрмолаєв В.М., Козаченко А.І. Органи влади і управління Української держави (друга половина XVII – XVIII ст.). Навчальний посібник. – Харків: Прапор, 2002.

17. Заруба В.М. Історія держави і права України.– К:, 2006

18. Захарченко П.П. Історія держави та права України: Навч. посіб. для дист. навч. — К.: Університет „Україна", 2005. — 208 с.

19. Іванов В.М. - Історія держави і права України: Навчальний посібник. К.: МАУП, 2002. - Ч.2. - 224с.

20. Історія держави і права України. За ред. А.С. Чайковського.- К.: Юрінком Інтер, 2004.

21. Історія держави і права України. За ред. В.Я. Тація.- К.: Ін Юре, 2000.

Іванов В. М. Історія держави і права України. Навчальний посібник.-К.: Атіка, 2003 .- 411 с

22. Лащенко Р.М. Лекції по історії українського права. – К., 1998.

Музиченко П.П. Історія держави і права України: Навчальний посібник. — К.: Товариство "Знання", КОО, 1999. — 642 с.

П.П. Музыченко, Н.И. Долматова История государства и права Украины в вопросах и ответах. Ч. 1. — Х.: «Одиссей», 1999. — 279 с.

23. Музиченко П.П., Долматова Н.І., Крестовська Н.М. Практикум з історії держава і права України. – Київ: Вікар, 2002.

24. Музиченко П. Історія держави і права України. - К.: Знання, 2000.

25. Окиншевич Л. Лекції з історії українського права. Право державне. Доба станового суспільства. - Мюнхен: УВУ, 1947.

26. Розсекречена пам'ять. Голодомор 1932-1933 років в Україні в документах ГПУ-НКВД. – К.,2008.

27. Тєлькінєна Т.Е.Практикум з історії держави і права України. – Дніпропетровськ, 2008.

28. Трофанчук Г.Л. Історія вчень про державу та право: Навч. посібн. для дистанц. навчання. - К.: Ун-т „Україна", 2004. - 210 с.

29. Хрестоматія з історії держави і права України: у 2-х т. / Укладачі: Гончаренко В. Д., Рогожин А. Й., Святоцький О. Д. - К., 1997.

30. Хрестоматія з історії держави і права України: Навч. посіб./А.С.Чайковський,О.Л. Копиленко, та інші. - К.: Юрінком інтер, 2003. - 656с.

31. Шевчук В.П. , Тараненко М.Г.Галицько-Волинська держава // Шевчук В.П. Історія української державності : Курс лекцій : Навч. посіб. – К., : Либидь , 1999.

2. Допоміжна

1. Антологія української юридичної думки. Том 2. Руська правда. – Київ, 2002.

2. Антологія української юридичної думки. Том 3.Козацько-гетьманська доба. – К.,2003.

3. Бальжик І.А. Відношення держави і церкви : симфонія влад. Автореферат дис. … к.ю.н.- Одеса.-2007.

4. Бенько О. П. Державно-правові аспекти політичного терору в Україні (1917 - 1953 рр.). - К., 1994.

5. Білоконь М.В. Органи державного управління та місцевого самоврядування в Російській імперії у другій половині XIX ст. – Харків: НУВС, 2003.

6. Биркович О.І. Судова система української держави (Гетьманщини) 1648 - 1657 рр. Автореферат дис… к.ю.н. – К., 2004.

7. Боєчко В., Ганжа О., Захарчук Б. Кордони України: історична ретроспектива та сучасний стан. – К., 1994.

8. Вангородська В.А. Третейський суд в Україні у X-XVIII ст. / Автореф. дис. … к.ю.н. – К., 2011.

10. Гамбург Л.С. Судові реформи в Лівобережній Україні (Гетьманщині) XVIII ст. Автореферат дис… к.ю.н. – Харків, 2000.

11. Гарчев П.І. Первісне суспільство і початок державотворення на території України (до розгрому Скіфського царства). – Сімферополь, 2001.

12. Гошко Т.Д. Нариси з історії магдебурзького права в Україні (XVI – початок XVII ст.). – Львів: Афіша, 2002.

13. Глиняний В.П. Правове становище заміжньої жінки від стародавнього до новітнього часу. Автореферат дис… д.ю.н. – Одеса, 2002.

14. Грицак В.М. Губернатор в державному механізмі Російської імперії в другій половині XIX ст. – Харків: НУВС, 2003.

15. Грищук В. К. Кодификация законодательства Украинской ССР (1958 - 1984). – К., 1996.

16. Гуржій О.І. Українська козацька держава в другій половині XVII – XVIII ст.: Кордони, населення, право. – К.: Основи, 1996.

17. Дзера О. В. Розвиток права власності громадян в Україні. - К., 1996.

18. Заруба В.М. Адміністративно – територіальний устрій та адміністрація Війська Запорозького. – Дніпропетровськ, 2008.

19. Капраль М. Національні громади Львова: соціально-правові взаємини. – Львів: Піраміда, 2003.

20. Козаченко А.І. Органи державної влади і управління України другої половини XVII ст. Автореферат дис… к.ю.н. – Харків, 2001.

21. Кондратюк О.В. Судова система та судочинство в Галичині у складі Австро-Угорщини (1867-1918) / Автореф. дис. … к.ю.н. – Львів: ЛНУ, 2006.

22. Копиленко О.Л., Копиленко М.Л. Держава і право України 1917-1920 рр. Центральна Рада. Гетьманат. Директорія. – К: Либідь, 1997.

23. Котляр М.Ф. Княжа служба в Київській Русі. – К.,2009.

24. Кульчицький В.С., Бойко І.Й., Настасяк І.Ю., Мікула О.І. Апарат управління Галичиною в складі Австро-Угорщини. – Львів: Тріада плюс, 2002.

25. Левчук М.В. Церковний суд у Київській Русі (історико-правове дослідження) / Автореф. дис. … к.ю.н. – К., 2010.

26. Макарчук В.С. Державно-територіальний статус західноукраїнських земель у період Другої світової війни (1939-1945рр.): історико - правове дослідження / Автореф. дис. … д.ю.н. – Львів, 2007.

27. Мікула О.І. Правові основи організації і діяльності галицького крайового сейму (1861-1918 рр.) / Автореф. дис. … к.ю.н. – Львів: ЛНУ, 2005.

28. Настасяк І.Ю. Організація управління Галичиною і Буковиною в складі Австрії (1772 - 1848 рр.). Автореферат дис… к.ю.н. – Львів, 2005.

Никифорак М.Н. Державний лад і право на Буковині в 1774 – 1918 р. р. / Автореф. дис. … д.ю.н. – К., 2004.

29. Падох Я. Ґрунтове судочинство на Лівобережній Україні у другій половині XVII – XVIII столітті. – Львів: НТШ, 1994.

30. Падох Я. Нарис історії українського карного права. - Мюнхен, 1951.

31. Падох Я. Суди і судовий процес старої України.- Львів: НТШ, 1990.

32. Рапацька Л.П. Правове регулювання мовної політики в Україні наприкінці XVIII - на початку XXI ст. (на матеріалах Криму). Автореферат дис… к.ю.н. – К., 2005.

33. Ричка В.М. «Вся королівська рать» (Влада Київської Русі). – К.,2009.

34. Россіхін В.В. Пенітенціарна система Російської імперії в XIX - на початку XX ст. (на матеріалах українських губерній). Автореферат дис… к.ю.н. – Харків, 2005.

35. Самойленко Е.А. Киевская городская полиция в середине XIX – начале XX вв. – К., 2000.

36. Сидорчук О.О. Суд присяжних у Правобережній Україні: створення та діяльність (1880-1917) / Автореф. дис. … к.ю.н. – Львів, 2010.

37. Скуратович І. М. Адміністративно-територіальний устрій України в 1920-1930-х рр. і його вплив на організацію державного управління: історико-правове дослідження. – Харків, 2004.

38. Слюсаренко А.Г.,Томенко М.В. Історія української Конституції. - К., 1993.

39. Талдикін О.В. Полицмейстерская контора г. Киева // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих вчених: Зб. наукових праць Вип. 3. – Харків: Ун-т внутр. справ; «Основа», 1997. – С. 231-235.

40. Талдикін О.В. Особливості розвитку адміністративно-поліцейських органів Російської імперії на західноукраїнських землях у кінці XVII і першій половині XIX ст. // Актуальні проблеми сучасної науки в дослідженнях молодих вчених: Зб. наукових праць Вип. 4. – Харків: Ун-т внутр. справ; «Основа», 1997. – С. 244-249.

41. Талдикін О.В. Міська поліція в Україні в першій половині XIX століття // Вісник Університету внутрішніх справ Вип. 3- 4. – Харків: Ун-т внутр. справ; 1998. С. 117-126.

42. Талдикін О.В. Адміністративно-поліцейські органи російського самодержавства і їх особливості на землях Слобідської України в 30-70-х рр. XVIII століття. // Вісник Університету внутрішніх справ Вип. 5. – Харків: Ун-т внутр. справ; 1999. С. 104-114.

43. Талдикін О.В. Поліція Гетьманщини і Запорізької Січі в другій половині XVIII ст. // Вісник Університету внутрішніх справ Вип. 9. – Харків: Ун-т внутр. справ; 1999. С. 215-222.

44. Талдикін О.В. Утворення адміністративно-поліцейських органів Російської імперії на території південноукраїнських земель та іхній розвиток у середині XVIII століття до початку губернської реформи 1775 року // Вісник Дніпропетровського юридичного інституту МВС України № 1. – 2000. С. 86-90.

45. Талдикін О.В. Адміністративно-поліцейський апарат царизму в Україні у XVIII – першій половині XIX ст. Автореферат дис. … к.ю.н. – Харків, 2000.

46. Талдикін О.В. Причини соціальної неадаптації окремих груп колоністів на півдні Російської імперії у другій половині XVIII – початку XIX століть // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. – 2002. – № 1. – С. 24-28.

47. Талдикін О.В. Соціальна неадаптація окремих груп колоністів на півдні Російської імперії у другій половині XVIII – першій половині XIX століть // Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. – 2002. – № 2. – С. 36-41.

48. Талдикін О.В. Демократія і національна держава в умовах глобалізації //Теоретико-правові аспекти розбудови правової держави в Україні: матеріали наукового семінару (м. Дніпропетровськ,21 лютого 2013 р.) / Уклад.: Куракін О.М., Сердюк І. А., Талдикін О.В. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр.справ, 2013. – С. 34-36.

49. Талдикін О. В. Адміністративно-поліцейський апарат на землях України в кінці XVIII століття// Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – Дніпропетровськ, 2016. – № 2. – С.80-90.

50. Ткач А. П. Історія кодифікації дореволюційного права України. - К., 1968.

51. Тимощук О., Таран О. Кримсько-татарська політико-правова думка кінця XVIII- початку XX ст. – Симферополь, 2004.

52. Тимошук О.В. Державна варта Української держави (історико-юридичний аналіз). – К., 1998.

53. Тимощук О.В. Охоронний апарат Української Держави (квітень – грудень 1918 р.). – Харків: НУВС, 2000.

54. Тищик Б.Й. Західно-Українська Народна Республіка (1918-1923). Історія держави і права. – Львів: Тріада плюс, 2004.

55. Толочко О.П.,Толочко П.П. Київська Русь. – К.,1998.

56.Усенко И. Б. Первая кодификация законодательства Украинской ССР. - К., 1989.

57.Федоренко Т.Вплив християнства на формування правової системи Київської Русі з кінця X по 40-і роки XIII ст. Автореферат дис… к.ю.н. – К., 2001.

58.Чайковський А.С.,Губар С.В., Довбня В.А. Дізнання та досудове слідство: історія і сучасність. – Київ, 2004.

59. Чубатий М. Огляд історії українського права. - Мюнхен. - К., 1994.

60. Юридична енциклопедія . Том 1-10. – Київ 1998-2008.

61. Яворницький Д.І. Історія запорозьких козаків. У 3-х т. - Львів: Світ, 1990.

62. Ярмиш О.Н. Каральний апарат самодержавства в Україні в кінці XIX – на початку XX ст.: Монографія. – Харків: Консул, 2001.

63. Ярмыш А.Н. Наблюдать неотступно: Административно-полицейский аппарат и органы политического сыска царизма в Украине в конце XIX – нач. XX в. - К., 1992.

3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Держава і право. Збірник наукових праць. Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc.../index.html

2. Веда электронная библиотека. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.lib.ua-ru.net/katalog/259.html

3. Історія держави і права України (Іванов В. М.) Електронний ресурс. Режим доступу: http://books.br.com.ua/themes/7/49

4. Підручники та навчальні посібники. Електронний ресурс. Режим доступу: http://thelaw.at.ua/load/juridichna_literatura/istorija_derzhavi_i_prava_zarubizhnikh_krajin/9

5. Історія держави і права України. У 2-х томах. Т.1 За редакцією докторів юридичних наук, професорів В. Я. Тація, А. Й. Рогожина, В. Д. Гончаренка Електронний ресурс. Режим доступу: http://5fan.ru/wievjob.php?id=16049

6. Іванов В. М. » Історія держави і права України : підручник Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.rulit.me/books/istoriya-derzhavi-i-prava-ukraini-pidruchnik-read-404489-348.html

7. Історія держави і права України - Музиченко П.П. Бібліотека українських підручників. Електронний ресурс. Режим доступу: http://libfree.com/171636405-pravoistoriya_derzhavi_i_prava_ukrayini__muzichenko_pp.html

8. Матеріали з навчального предмету "Історія держави і права" Електронний ресурс. Режим доступу: http://textbooks.net.ua/content/category/11/82/17/

9. Історія держави і права України » Все для юриста...Електронний ресурс. Режим доступу: http://forlawyer.com.ua/lekcyi/storya-derzhavi-prava-ukrayini/